

Programm

Eesti Reformierakonna eesmärgiks on Eestis jõuka kodanikuühiskonna kujundamine inimeste vaba loomevõime rakendamise teel.

Reformierakond viib Eestis ellu Euroopa liberaalse demokraatia veendumusi ja traditsioone ning soovib anda oma panuse liberaaldemokraatlikku liikumisse kogu maailmas. Meie taotlus on ühendada Eesti elanikke nende püüdlustes parandada oma elujärge ning luua majandusarengu kaudu alus jõukale ja stabiilselt toimivale ühiskonnale.

Inimene peab olema vaba oma valikutes ja valmis vastutama oma tegude eest. Soodne keskkond ettevõtlike ja otsustusvõimeliste inimeste eneseteostuseks annab võimaluse toetada ka neid, kes vajavad abi. Reformierakond pooldab liberaalset ühiskonnakorraldust, mis rajaneb vabaduse ja humanismi põhimõtetel.

Inimene ja perekond

Igal inimesel on õigus elule ja vabadusele.

Inimene on vaba piirideni, mille seab talle iga teise inimese samaväärne õigus vabadusele.

Inimese vabadus ja loovus on ühiskonna arengu ja heaolu peamine allikas.

Inimese kohustused tulenevad tema õigustest.

Inimese eraeluvabadus seisneb tema õiguses kujundada oma elulaadi ja suhteid ligimestega vastavalt oma huvidele ja eeldustele, mistahes vägivaldse sekkumiseta.

Riigi kohustus on tagada kõigile võrdsed võimalused oma sünnipäraste eelduste vabaks väljaarendamiseks. Vastutus nende võimaluste rakendamise eest jääb igale inimesele endale.

Perekond on inimese emotsionaalse heaolu ja enesekindluse tähtsaim tagaja. Perekond toetub armastusele, pereliikmete vastastikusele lugupidamisele ning hoolitsusele, eriti laste ja vanurite eest.

Avatud ühiskond - kodanike riik

Reformierakond lähtub ühiskonnakorralduses üksikisiku vabaduse ülimumlikkusest. Vabad kodanikud realiseerivad oma eesmärgid ja kaitsevad oma huve omavahelises avatud koostöös.

Ühiskonna toimimiseks loovad vabad üksikisikud kodanikeühendusi ja ühinguid, mis suudavad riigi sekkumiseta lahendada suure osa ühiskonnaelu küsimusi.

Eesti riik on vajalik eesti rahvuse ja kultuuri säilimiseks ning arendamiseks. Kõigile Eesti kodanikele ja Eestis seaduslikul alusel elavatele isikutele tuleb tagada isikuvabadused ja inimõigused. Riik sekkub üksikisikute vabasse enesekorraldusse ainult seal, kus see on eeltooduks möödapääsmatu.

Nii kodanikeühendused kui ka riik peavad tegutsema avatult, kõigile arusaadavalt ja põhjendatult ning võimaldama oma tegevuses osaleda neil, kes seda soovivad.

Avatud ühiskond eeldab kõigi tema liikmete informeeritust, sõltumata nende elukohast ja sotsiaalsest seisundist. Igaühel, kes soovib saada avalikuks kasutamiseks loodud teavet, peab olema võimalus seda saada. Ligipääsu Internetile käsitleb Reformierakond XXI sajandi inimõigusena.

Reformierakond leiab, et sõnavabadus peab olema tagatud igaühele võrdselt. Lubamatud on mistahes riiklikud eelised või takistused tegelemiseks infoleviga. Reformierakond rõhutab põhiseaduslikult tagatud sõnavabaduse ülimalt tähtsust kodanike riigi toimimisel.

Riik ja omavalitsus

Riik on kodanike vabal kokkuleppel loodud ühendus. Riigil ei tohi olla võimu, mis on vastuolus inimeste põhiõigustega.

Ainult õigusriik suudab tagada inimese vabadused. Sallitavad on kõik poliitilised suundumused, mis ei vastandu vabadusele ja inimõigustele ega kutsu vägivallale.

Riigi stabiilse arengu suudab tagada parlamentaarne riigikord, kus kehtib demokraatia ja seaduste ülimumuslikkus ning kus austatakse inimeste vabadusi ja õigusi.

Riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevus peab lähtuma üldistest huvidest.

Vastutus kohalike omavalitsuste juhtimise eest peab olema järjepidev ning seda saavad kanda vaid erakonnad või üksikisikud.

Omavalitsuste tegevuse mõõdupuu on haldussuutlikkus ning avaliku teenuse kvaliteet ja kättesaadavus.

Reformierakond peab vajalikuks omavalitsuste volituste ja vastutuse suurendamist. Ainult tugevad ja iseseisvad omavalitsused, kelle tulubaas on seadusega määratud ja riigieelarvest lahus, suudavad eeskujulikult täita kohaliku elu korraldamisega seotud ülesandeid ja kanda valijate ees vastutust kohalike eelarvekulutuste otstarbekuse eest.

Õiguskord

Õiguskord peab tuginema ühiskonnas tunnustatud väärtustel. Avalikku võimu tuleb teostada täpses vastavuses seadustega, välistades riikliku omavoli isikute üle.

Eraõiguslike suhete arengus luuakse eeldused, et:

- kõik isikud on õiguslikult võrdselt kaitstud;
- majandussuhete aluseks on isikute vaba kokkulepe, mitte riiklik regulatsioon või sund;
- õiguskord tagab ja väärtustab vaba ning ausa ettevõtluse arengu.

Reformierakond peab oluliseks kodanike õigusteadvuse ja iseotsustamise võime arendamist ja seaduskuulekuse väärtustamist.

Rahvastikupoliitika

Eesti riigi põhiseaduslikuks eesmärgiks on eesti rahvuse ja kultuuri säilimine läbi aegade.

Eesti majanduslikku, sotsiaalset ja kultuurilist jätkusuutlikkust ohustab rahvastiku vähenemine ja vananemine. Vastuseisuks sellele tõstab Reformierakond ausse perekondlikud väärtused, mis on aluseks terve ja toimeka järelkasvu kujunemisele.

Esmatähtis on töö- ja pereelu paindlik sidumine, et vältida laste kasvamist järelvalve ja vanemliku hooleta, lapsevanemate tööalase kvalifikatsiooni raiskuminekut, tööjõupuuduse edasist süvenemist ja perekondade vaesusriski.

Hüvitades lapsevanemale saamata jääva töötasu, anname noorele perele kindlustunde lastesaamist mitte liialt edasi lükata ja võimaluse kujundada lapsele soodne kasvukeskkond. Seisame oma tõhusust tõestanud vanemahüvitise süsteemi jätkamise eest.

Tuleb suurendada lapsevanemate valikuvõimalusi töö- ja pereelu ühildamisel. Valikute eelduseks on usaldusväärsete lastehoiuvõimaluste olemasolu ja paindliku töögraafiku või osaaajaga töötamise võimaluste laienemine. Oluline on, et laps kasvaks keskkonnas, kus töö kui eneseteostus ja tuluallikas on loomulik asi.

Kohalikud omavalitsused peavad tagama lastehoiuvõimalused kõigile soovijaile, toetades ka koduhoidu ja eraalgatusel loodavaid lasteasutusi. Arendame välja kvalifitseeritud lapsehoidjate kutsesüsteemi ja internetipõhise võimaluse saada piirkondlikku ja ülemaalist teavet lastehoiuks pakutavatest teenustest.

Tööturule naasval lapsevanemal peab olema võimalus saada koolitust oma tööalase kvalifikatsiooni taastamiseks ja värskendamiseks.

Peame õigeks, et ka vanemliku hooleta jäänud lapsed kasvaksid peretingimustes. Eestis on palju hea tahtega peresid, kes võtaksid endale kasulapsi, kuid vajaksid professionaalset nõustamist ning majanduslikku tuge. Tuleb välja arendada hooldusperede koolitus- ja nõustamissüsteem ja lähendada hooldusvanemaile makstava toetuse määra reaalsele vajadusele. Samas peavad suurenema lastekodude võimalused kanda hoolt vanemliku hooleta raskete puuetega laste eest. Kõik asendushooldusse puutuv peab olema kohalike omavalitsuste otsustada.

Peame tähtsaks lapsendamise korra lihtsustamist, tagades seejuures laste õigused.

Oluline on perekonnaõpetuse tugevdamine koolides. Abortide vähendamiseks ja sugulisel teel edasikanduvate haiguste tõkestamiseks tuleb jätkuvalt levitada teadmisi ennetusvahenditest.

Eesti üheks rängemaks probleemiks on vägivaldsete surmade suur osakaal, seda eriti nooremate meeste seas. Alkohoolismi, narkomaania ja AIDSi edasise leviku peatamiseks tuleb rakendada ennetusprogrammid.

Süveneva globaliseerumise tingimustes peab Reformierakond vajalikuks tõsiselt keskenduda rahvastikurände temaatikale. Võõrtöajõu senisest suurema vajalikkuse ilmnemisel Eestis tuleb selgelt määratleda selle maht ja töösuhete laad ja kestus. Eelistame kõrge kvalifikatsiooniga töötajate (sh akadeemilise personali) sisserännet ning Eestist mujale õppima ja töökogemusi omandama lahkunute tagasirännet Eestisse. Oluliste immigratsioonivoogude võimaldamisel tuleb rakendada intensiivsed kohandamis- ja lõimumisprogrammid.

Reformierakond rõhutab, et Euroopa Liidu ühtse rahvastikupoliitika kujundamisel tuleb tasakaalukalt arvestada iga liikmesriigi rahvuslikke huve ja seniseid kogemusi.

Turvalisus

Igäühe elu, tervis ja vara, samuti üksikisikute ja nende seaduslike ühenduste õigused ja vabadused peavad olema kaitstud ebaseaduslike rünnakute vastu. Iga ebaseaduslik rünnak peab vääramatult lõppema ründaja väljaselgitamisega ja tema karistamisega, kui viimane on avalikes huvides vajalik. Reformierakond panustab eelkõige õigusrikkumiste põhjuste ennetusele.

Reformierakond lähtub eeldusest, et vabad kodanikud suudavad ise ja omavahelises koostöös luua aluse turvalisele elukeskkonnale. Kodanikuühiskonna iseregulatsioon ja sotsiaalne kontrollimehhanism suudab kõige paremini õigusrikkumisi ennetada.

Riik ja kohalikud omavalitsused osalevad turvalise elukeskkonna loomisel ja tagamisel, täites avalikule võimule seadusega pandud ülesandeid koostöös tulundus- ja mittetulundusühingutega.

Riiklikul tasandil peavad Eestis toimima ühtsed ning üksnes riigieelarvest rahastatavad politsei ja päästeteenistus. Politsei missiooniks on igäühe abistamine tema seaduslike õiguste kaitsel ja kohustuste täitmisel. Politseile ja päästeteenistusele tuleb kehtestada selged, ühiskonna arengutasemele vastavad tegevusstandardid.

Politsei ja päästeteenistus peavad olema eetiliseks eeskujuks kogu rahvale. Neile tuleb luua võimalused osalemiseks rahvusvahelises koostöös.

Eesti riigil peab olema seadusega kehtestatud süsteem õigusrikkumiste ennetamiseks, mis hõlmab sotsiaal-, õigus-, regionaal-, rahvastiku- ja fiskaalpoliitilisi meetmeid. Vajalik on riiklik kriminaalpoliitika arengukava.

Kohaliku omavalitsuse ülesanne on luua oma territooriumil turvaline elukeskkond. Omavalitsus loob sobiliku õigusliku keskkonna, vajadusel palkab teenistusse vastava kvalifikatsiooniga inimesed või sõlmib halduslepingud. Kohalik omavalitsus tegutseb turvalisuse tagamisel koostöös erafirmade, mittetulundusühingute ja riigikaitseühendustega, luues selleks vastava koostöövõrgustiku.

Keskkonnapoliitika

Keskkonnahoid on moraalne printsiip, mis pole taandatav vaid inimese heaolu ning loodusvarade küsimusele. Inimkond vastutab kogu looduse ning ka teiste liikide eluõiguse tagamise eest. Reformierakond rõhutab inimese vastutust kogu loodusliku keskkonna säilimise ees.

Keskkond on muutunud piirini, kus käitumistavade muutmine on tsivilisatsiooni kestvuse eeldus. Suur osa inimkonnast on keskkonna muutumise tulemusena juba kaotanud elukvaliteedis. See protsess on võtmas aina globaalsemat iseloomu ning paljud seni asendamatud loodusvarad on lõppemas aastakümnetega. Säästliku keskkonnamudeli peab neis oludes omaks võtma iga inimene, ettevõtte ja rahvas.

Kooskõla materiaalse heaolu ja keskkonnasäästlikkuse vahel on inimkonna tuleviku seisukohalt võtmeküsimus. Seejuures tuleb puhas õhk ja vesi, risustamata maastikud, vaikus ja eluslooduse mitmekesisus tunnistada hindamatuteks väärtusteks.

Taastuvate ressursside kasutus ei tohi ületada nende taastootmisvõimet. Taastumatute varude jätkuvus tuleb kindlustada ajani, mil neid on võimalik asendada.

Riigi roll säästlikus arengus on reguleerimine, eeskju näitamine ja inimeste keskkonnateadlikkuse tõstmine. Keskkonnapoliitikat tuleb teha rahvusvahelises koostöös, kaitstes keskkonnasäästlikke majandamismeetodeid nii, et keskkonna hävitamine tooks kaasa konkurentsivõime kaotuse, mitte eelise.

Reformierakond toetab regulatsioone, kus saastaja maksab oma tegevuse ja tootja vastutab oma saaduste jätkuva keskkonnamõju eest. Pooldame jäätmeäitluse reegleid, mis sunnivad käituma loodussõbralikult ja jäätmeid taaskasutama, ning eelistame tarbimise maksustamist sõltuvalt tema mõjust keskkonnale. Soosida tuleb keskkonnasõbralikke tehnoloogiaid ning osata neis näha majanduse ning tööhõive kasvu võimalust.

Välja tuleb arendada loodusväärtuste säilimiseks vajalik kaitse- ning hoiualade võrgustik. Avalikust huvist lähtuv erahuvide riivamine on seejuures tihti paratamatu, kuid kaitseeriim võib luua omandile ka lisaväärtust.

Säästva arengu tagamiseks on eelkõige vajalik probleemide teadvustamine, teadusuuringud, seire korraldamine ja inimtegevuse keskkonnamõjude hindamine. Keskkonnainfo peab olema avalikkusele kättesaadav. Keskkonnaharidus ja -teadlikkuse kasv tuleb tagada süsteemse tulemustele suunatud tegevuskavaga.

Meie eesmärk on iga inimese isiklik osavõtt tegelikust keskkonnakaitsest ning igapäevaseks võimaluse ja valmisoleku tagamine nii keskkonnakaitsest otseseks osavõtuks kui kaasaaitamiseks.

Kiirustamise või pealiskaudse suhtumise tõttu tehtud vigade tagajärgi ei tohi lasta kanda oma järeltulijatel. Vastutustundlik ettevaatlikkus on põhimõte, millest me lähtume kõikide keskkonda mõjutavate otsuste puhul.

Majandus- ja rahanduspoliitika

Reformierakond peab turgu ja konkurentsi majanduse kõige tõhusamaks suunajaks ning pooldab riigivõimu võimalikult väikest sekkumist majandusellu. Riigi ülesanne on soodsa majanduskeskkonna loomine, makromajandusliku stabiilsuse hoidmine ja vaba konkurentsi tagava õiguskeskkonna kujundamine. Nähes majandusvabaduse üht ühiskonnaarengu põhieeldust, hindame õigeks ja jätkamist väärivaks Eesti taasiseseisvumisel valitud suunda majanduspoliitikas.

Liberaalne majanduspoliitika loob ühiskonnaliikmeile võrdsed võimalused, rakendab inimeste loovuse ja initsiatiivi ning tagab suurima võimaliku heaolu. Üldise jõukuse kasv on eeldus ka keskkonnasäästlikele uuendustele tehnoloogiates ja tootmise korraldamises ning tulemuslikule sotsiaalpoliitikale.

Rikkuse loomist ja ettevõtlikkust peab väärtustama ning inimesele tuleb tagada õigus kasutada oma võimeid vabalt ja loovalt. Tuleb kujundada motiveerivad tingimused ettevõtluse alustamiseks.

Liberaalse majanduspoliitika põhiprintsiipidena kaitseme:

- vaba konkurentsi;
- majanduse avatust ja kaubanduspiirangute vältimist;
- ühetaolisusele ja proportsionaalsusele tuginevat maksusüsteemi;
- madalat maksukoormust;
- tööjõuturu paindlikkust;
- valuuta stabiilsust;
- riigieelarve tasakaalu;
- eraomandi puutumatus.

Peame oluliseks vältida konkurentsi kahjustavaid erisusi, subsidiume ning soodusreiime. Seisame Euroopa Liidu siseturu põhjaliku reformimise eest turgude avamise ning reguleerimise vähendamise suunas.

Reformierakond seisab tollimaksude, kvootide ning muude kaubanduspiirangute vastu, sest need toovad kaasa hinnatõusu, tarbija valikuvabaduse vähenemise, innovatsiooni ja arengu aeglustumise.

Eesti majanduse kriitilisemaid muresid on saavutada tööjõu ettevalmistuse vastavus vajadustele ning tööturu suurem paindlikkus. Uute töökohtade loomiseks vajab tööandja kindlust, et ebatõhusate töökohtade kaotamine ning sobimatute töötajate vabastamine ei ole ülejõu käivalt raske ning et värbamine ei too kaasa suuri koormisi. Võõrtööjõu rakendamisel tuleb arvestada sellega kaasnevat sotsiaalseid pingeid, kuid see ei tohi sünnitada ebatolerantsust ega ülemääraseid piiranguid kvalifitseeritud tööjõu värbamisel.

Reformierakonna maksupoliitika lähtekohaks on maksusüsteemi stabiilsus, lihtsus, läbipaistvus ja võrdse kohtlemise põhimõttest lähtuv ühetaolisus. Peame õigeks maksustada pigem tarbimist kui tulusid, samuti keskkonnale ja inimestele tekitatavat kahju. Me ei poolda maksuerisusi majandus- ega sotsiaalpoliitilise meetmena, kuna see on ebatõhus ja kulukas.

Reformierakond taotleb Eesti maksukoormuse alandamist ning eelarvepoliitika konservatiivsust. Lubamatu on hetkehüvede nimel koguda võlakoorimat tulevaste põlvkondade õlgadele. Eelarvekulude planeerimine peab olema pikaajaline ning avaliku sektori kulutused range kontrolli all.

Riigi osalust ettevõtetes aktsepteerime vaid üldtunnustatud strateegilistest huvidest lähtuval erandjuhtudel ning konkurentsi eelduste puudumisel.

Reformierakond toetab valuuta stabiilsust hoidvat rahapoliitikat. Pooldame krooni võimalikult kiiret asendamist euroga kui märki Eesti kuulumisest arenenud majandusruumi.

Teadmistepõhine majandus

Eesti majandus tuleb suunata teadmistepõhisele mudelile, kus määrav on loovus ning lisaväärtus on suurim. Vaid sel moel tekib kõrgepalgalisi töökohti, on võimalik püsivalt leevendada demograafilisest olukorrast tulenevaid tööjõuprobleeme. Reformierakond seab strateegiliseks prioriteediks Eesti kompleksse ülemineku uuele arengutasandile. Selleks on vaja rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmise pikaajalist programmi.

Teadmistepõhise majanduse telg on innovatsioon, mis ei ole pelgalt tehnoloogiline ega finantsiline, vaid on ka kultuuri ja väärtushinnangute küsimus. Selleks on vajalik ühiskonda läbiva suutlikkuse väljaarendamine. Esmatähtis on laialdane loovuse ja läbiva innovaatilisuse toetamine Eesti ühiskonnas.

Reformierakond peab tähtsaks loovkunsti ja ettevõtluse koostöö tihendamist ning loovmajanduse arengu soosimist. Ei ole traditsioonilisi majandusharusid, on vaid traditsiooniline mõtlemine. Reformierakond väärtustab ning propageerib innovatiivse ja mittetraditsioonilise mõtlemise arendamist ning rakendamist kõigis eluvaldkondades.

Teadmistepõhisele majandusele ülemineku tingimuseks on riigi tippotsustajate teadmistepõhine töökorraldus. Reformierakond rõhutab vajadust kaasata strateegilisse otsustamisse kõrgeprofessionaalset ekspertiisi, uurimistööd ja analüüsi. Tähtis on poliitilise ning sotsiaalse koosmeele saavutamine olulistest strateegilistest küsimustest.

Innovatsiooni toetamiseks on vajalik eelduste loomine riskikapitali arengule.

Haridus ja teadus

Hea haridus avab inimesele tee oma sünnipäraste eelduste parimaks kasutamiseks nii enda kui kogu ühiskonna huvides. Riigi seisukohast on stabiilsetel alustel toimiv haridussüsteem ja sellel põhinev teadus- ning arendustegevus Eesti konkurentsivõime kindlaimaks tagatiseks.

Igäühel peab olema võimalus omandada oma vajadustele ja annetele vastav kvaliteetne haridus. Inimeste loomingulisust ja elukestvat arengut toetab avatud hariduskeskkond.

Riigi tähelepanu peab olema haridussüsteemi sidususel, et see suudaks vastu tulla elukestva õppe nõudmistele, adekvaatselt reageerida tööturu vajadustele ja tagada teadus- ning arendustegevuse järjepidevus.

Riik ja omavalitsus tagavad igale soovijale tasuta alushariduse. Toetada tuleb ka alternatiivseid võimalusi: koduõpe, erakoolid ja -lasteaiaid.

Põhiharidus kui kohustuslik haridusmiinimum peab olema tasuta ja kättesaadav võimalikult kodu lähedal. Põhiharidus peaks olema senisest enam diferentseeritud, et arvestada laste erinevaid eeldusi. Eelkuteõppe teemad tuleb lisada põhihariduse õppekavadesse. Põhikoolist väljalangejate arvu vähendamiseks tuleb luua üldhariduskoolides tugisüsteemid.

Peame õigeks gümnaasiumide ja kutseõppeasutuste spetsialiseerumist ja neile riikliku õppekava täitmise raames maksimaalse tegevusvabaduse andmist. Gümnaasiumi- ja kutsekeskharidust tuleb korraldada kui tervikut. Reformierakond peab oluliseks õpilaste valikuvabaduse suurendamist keskhariduses. Selleks toetame kohustuslike õppeainete arvu ja mahu vähendamist.

Kvaliteetse gümnaasiumi- ja kutsehariduse andmiseks peavad riik ja kohalikud omavalitsused looma optimaalse koolivõrgu ja koolitranspordi võimalused. Põhikoolide, gümnaasiumide ja kutsekoolide rahastamine toimugu pearahasüsteemi alusel, kus sisalduvad vahendid ka investeringuteks.

Tuleb luua tingimused erasektori oluliselt suuremaks kaasamiseks kutsehariduse ajakohastamisse.

Reformierakond peab oluliseks huvi- ja üldhariduse tihedamat integreerimist. Peame äärmiselt vajalikuks õpetajakoolituse kaasajastamist.

Erivajadustega laste õpetamisel toetame kaasava hariduse põhimõtete rakendamist.

Kõiki koole koheldakse võrdselt sõltumata nende omandivormist. Iga koolil peab olema riiklik koolitusluba.

Täiend- ja ümberõppe võimalused tuleb muuta üldiselt kättesaadavaks. Reformierakond peab oluliseks e-õppe võimaluste avardamist elukestvas õppes.

Hariduse kvaliteet ei tohi sõltuda kooli õppekeelest. Muukeelsed koolid peavad tagama hea eesti keele oskuse, mis eeldab pedagoogide sihipärasest ettevalmistamisest.

Globaliseeruva kõrghariduse maastikul tuleb kindlustada eestikeelse kõrghariduse jätkumine. Eesti kõrghariduse kvaliteet peab olema Euroopa Liidu ülikoolidega võrreldaval tasemel ja võimaldama akadeemilist koostööd. Ülikoole tuleb perioodiliselt akrediteerida nii õppesuunapõhiselt kui institutsionaalselt.

Ühelgi andekal noorel ei tohi jääda kõrgharidus omandamata majanduslikel põhjustel. Reformierakond soovib kõrghariduse kättesaadavuse tagamiseks paralleelselt stipendiumide ja õppelaenu garanteerimisega välja arendada haridusosakute ja hariduskapitali süsteemi.

Eesti vajab nii tipptasemel alusteadust kui järjest suuremal määral rakendusteaduslikke uuringuid ja nendel põhinevat arendustegevust. Oluline on keskenduda Eesti arengut ja rahvusvahelist konkurentsivõimet tagavatele võtmevaldkondadele (biomeditsiin, materjaliuuringud, informaatika) ning eestluse identiteeti põhivõimetele rahvusteadustele. Vajalik on rakendusuuringu tulemuslikkuse tagamine strateegiliselt tähtsates suundades. Eesti teaduse edasise arengu olulise tegurina näeme tihedat lõimumist Euroopa Liidu ja NATO teadusorganisatsioonidega.

Saabuva globaalse tooraine- ja kütusekriisi tingimustes on edu pandiks üleminek säästlikele innovaatilistele tehnoloogiatele (nanotehnoloogia, alternatiivenergeetika, jäätmevabad tööstuslikud tehnoloogiad).

Peame väga oluliseks kaasa aidata rahvusliku intellektuaalomandi tekkele tehnoloogilistes võtmevaldkondades. Ettevõtete tehnoloogilise ümberkujundamise ning uute tipp tehnoloogiliste ettevõtete tekkimise vältimatuks eelduseks on hästitoimiva innovatsiooni tugistruktuuri (tehnoloogia- ja tööstuspargid, tehnoloogia arenduskeskused) väljaarendamine.

Tervishoid

Reformierakonna tervisepoliitika eesmärk on terve inimene ning tema võimalikult pikk ja toimekas elu. Lisaks meditsiinile on selle saavutamiseks suured võimalused igapäevaelus, mis peaks tervisepoliitikas kajastuma suuremas keskendumises tervislike eluviiside edendamisele.

Tervisekäitumise parandamiseks tuleb tõsta inimeste teadlikkust ja aktiivsust. See peab algama laste- ja haridusasutustes ning hõlmama avalikke teavituskampaaniaid toitumise, liikumise, puhkereiimi kohta. Õpi- ja töökeskkonnas peavad kehtima ranged tervisestandardid. Lasteasutustes ja koolides peab olema tagatud tervislik toit.

Inimesed tuleb varustada täpse ja arusaadava teabega toiduainete, tarbekaupade ja keskkonna terviseriskide kohta. Keskvõimu, omavalitsuste ja kolmanda sektori koostöös tuleb otsida võimalusi tervisliku eluviisi, sealhulgas liikumisharrastuse toetamiseks.

Reformierakond toetab ohtlike haiguste (südamehaigused, vähk, AIDS jt) vastaste programmide kõrval üldisema pikaajalise terviseedendamise programmi loomist, mis väärtustaks tervislikke eluviise ja igapäevast vastutustunnet terviseriskide vältimisel. Rõhuasetus suuremale isiklikule vastutusele aitab tagada ka solidaarsusel põhineva meditsiinisüsteemi jätkusuutlikkuse ja arengu.

Haigekassa raha on mõeldud eelkõige ravikindlustatute raviks mitte töövõimetushüvitisteks. Tervishoiuteenuste piirhinnad ja perearstide pearaha peaksid katma kõiki vältimatuid kulusid. Haiglavõrgu kujundamise eesmärk on arstiabi kvaliteet.

Sotsiaalpoliitika

Heaolu kasv peab suurendama ka sotsiaalset turvalisust ühiskonnas. Tõhus majanduspoliitika on sotsiaalsete probleemide peamine leevendaja ning võimaldab suuremat hoolivust nende suhtes, kes oma tahtest sõltumatult on raskustes. Sotsiaaltoetuste eesmärk on tegelike abivajajate toetamine. Sotsiaalabi riiklikult kehtestatud miinimumstandardi järgimisel peab kehtima omavalitsuse kontroll.

Reformierakonna eriline tähelepanu kuulub lastele. Toetame vanemaid lastega kodus olemise ajal, säilitades neile lapsehoolduse tõttu kaotatud sissetuleku. Maksusoodustustele eelistame otseseid toetusi, sest need jõuavad ka kõige vaesemateni. Paljulapselistele peredele tuleb maksta lisatoetust. Toetustest tihti tõhusam abi on laste kasvuks ja arenguks vajalike teenuste pakkumine.

Koolis peab olema kättesaadav tervislik toit, mis põhikoolis peaks laste tervise ja õigete toitumisharjumuste kujundamise huvides olema tasuta. Õppimise kõrval tuleb toetada ka koolivälisist tegevust.

Piisava toimetuleku tagab peredele vaid töö. Seetõttu on oluline pakkuda lapsevanematele paindlikke töövorme ja mitmekesiseid lastehoiuvõimalusi.

Parim kasvatusmeetod on perekeskne. Vanemliku hooleta laste puhul ei tohi teha põhjendamatu takistusi nende lapsendamisele. Hooldusperesid tuleb nõustada ja maksta neile toetust nende lisakulude katmiseks.

Reformierakond väärtustab põlvkondade ühtekuuluvustunnet. Eeldame noortelt suuremat tähelepanu vanema põlvkonna probleemidele ning tuge oma vanematele. Rahvastiku vananedes tuleb vältida pensionäride huvide vastandamist majandusarengu, laste ja tööealiste vajadustele.

Pensionisüsteem peab püsima stabiilne. Selle jätkusuutlikkuse tagamiseks tuleb soodustada II ja III pensionisamba arengut. Pensionäride jätkuvaks kaasamiseks ühiskonna ellu, nende toimetuleku parandamiseks ning tööjõupuuduse leevendamiseks tuleb suurendada nende tööhõivet. Selleks peab vajadusel pakkuma neile koolitust, kaaludes tööandjatele sellega seotud lisakulude hüvitamist. Sotsiaalhoolekandes peab valitsema võimaluste paljusus kodu- ja avahooldusest hoolekodudeni.

Puuetega inimesed ei pea tundma end kõrvaletõrjutuna. Reformierakond austab puuetega inimeste tahet end arendada, õppida ja elatada end oma tööga. Igäihe moraalne kohus on aidata suurendada puuetega inimeste toetamise, arengu- ja suhtlusvõimalusi lapseast peale. Neile ja nende peredele tuleb omavalitsuste abiga pakkuda hädavajalikke tugiteenuseid. Teed, hooned ja ühistransport peavad võimaldama füüsilise puudega inimeste takistusteta liikumist. Tööandjaid tuleb motiveerida kasutama puuetega inimeste tööd.

Kultuur ja sport

Kultuur on rahvuse eneseteadvustamise ja -kehtestamise aluseid. Reformierakond arendab kultuuripoliitikat, mis aitab kaasa rahva ja riigi püsimisele ning arengule.

Mida avatumas maailmas Eesti toimib, seda kindlam peab olema eesti keel meie riikluse ja kultuuri alusena. Reformierakond peab vajalikuks eesti keele rikkalike eelduste pidevat edasiarendamist kõigil elualadel.

Reformierakond peab oluliseks nii professionaalse kui rahvakultuuri edenemise riiklikku toetamist, sealhulgas toetust kultuuriväljaannete, eesti keele teatmeteoste ja väärtkirjanduse väljaandmisele. Vajalikud on riiklikud programmid Eesti kultuuripärandi hoidmiseks, uurimiseks ja tutvustamiseks.

Erksas kultuurikeskkonnas arenevad inimeste parimad omadused. Riigi- ja kohaliku võimu ülesanne on kultuuri ja spordi arenguks vajaliku infrastruktuuri loomine ning loovisikutele majandusliku kindlustunde andmine.

Tähtsustame mittetulundussektori osatähtsust kultuuri- ja spordielu edendamisel.

Raamatukogudel on tähtis roll demokraatliku infoühiskonna arengus ja kohalikus kultuurielus. Selle rolli täitmiseks tuleb tagada raamatukogude kaasamine riiklikusse infopoliitikasse ning piisavad võimalused teavikute soetamiseks.

Reformierakond toetab eesti kultuuri aktiivset tutvustamist välisriikides. Eesti osavõtt rahvusvahelistest kultuurikoostööprogrammidest suurendab oluliselt meie kunstiinimeste loomingu- ja enesearenduslikke võimalusi.

Reformierakond toetab Eesti tippspordi rahastamist spordialaliitude kaudu. Oleme seisukohal, et rahva tervena püsimise tagamiseks on väga oluline suurendada tuge harrastus- ja noortesportidele. Laste ja noorte vaba aja sisustamine kultuuri- ja spordiharrastusega on kindlamaid vahendeid alkoholismi ja narkomaaniaprobleemide ennetamiseks.

Riik peab looma võimalusi erakapitali kaasamiseks kultuuri ja spordi toetamiseks ning ettevõtjate huvi ja kindlustunde suurendamiseks üldsusele olulistesse kultuuri- ja spordiobjektidesse investeerimisel.

Regionaalpoliitika ja maaelu

Eesti areng peab hõlmama kõigi tema piirkondade arengut ja sotsiaalset mitmekesisust. Reformierakonna regionaalpoliitiline eesmärk on terviklik ja territoriaalselt tasakaalustatud Eesti.

Regionaal- ja maaelupoliitika peab tagama elanikele mitmekülgse tegutsemise võimalused, turvalisuse, eeldused saada tööd võimalikult elukoha lähedal, teenuste kättesaadavuse, sotsiaalsed garantiid ja tervisliku keskkonna. Riigi otsene sekkumine kohaliku igapäevaellu ei ole õigustatud, kuid riik saab protsesse koordineerida ning kohalike struktuuride haldussuutlikkusele, era- ning kolmanda sektori edenemisele kaasa aidata.

Regionaalpoliitikat saab ellu viia vaid koostöös omavalitsustega, kodukandi- ja külaliikumisega, mittetulundusühingutega, kogudustega, ettevõtjatega. Kohaliku arengu võti on loov ja tegus inimene, kelle jaoks antud piirkond on koduks. Arengu hoogustamise eeldus on ühistest pingutustest ja koostööst tekkiv sünergia. Reformierakond hindab ja toetab kõigi nende inimeste ja organisatsioonide pingutusi.

Väga oluline on ettevõtluse propageerimine ja toetamine maal. Väike- ja pereettevõtluse kandepinna laienemine ning uued töökohad ettevõtluses on Eesti regionaalse arengu põhitingimusi.

Maaelu kiiremaks arenguks peame vajalikuks:

- elavat kultuuri- ja hariduselu maal;
- infrastruktuuride (teed, telekommunikatsioon, energiavarustus jne) taseme piirkondlike erinevuste vähendamist;
- laialdast internetiühendust;
- mitmekesisist koolitus-, ümberõppe- ja nõustamistegevust maakondlikul ja omavalitsuse tasandil;
- omavalitsuste osakaalu suurendamist riiklike funktsioonide täitmisel ning maksutuludes;
- haldusterritoriaalse reformi jätkamist ja soodustamist;
- tegusaid ja kogukondlikel kokkulepetel põhinevaid kohalikke arengukavu, mille alusel saab riik rakendada regionaalsete investeeringute programmi;
- riigi ja kohalike omavalitsuste koostööd kolmanda sektoriga;
- majandustegevuse mitmekesistamist ning alternatiivse ettevõtluse toetamist;
- kohalike eelduste ja omapära paremat ärakasutamist ettevõtluses.

Reformierakond näeb regionaalarengut oluliselt kiirenevat riigi võimaluste suurenemise ning Euroopa Liidu toel.

Vaid tugevad kohalikud omavalitsused suudavad Eesti tasakaalustatud arengule kaasa aidata.

Rahvusvähemuste poliitika

Eesti kui demokraatlik õigusriik tagab kõigile siin seaduslikult elavatele isikutele kõigi põhiõiguste vankumatu järgimise, olenemata kellegi etnilisest päritolust ja emakeelest.

Eesti pikaajalised rahvastikutrendid ning nendega seotud probleemid mõjutavad ühtemoodi nii eestlaste kui mitte-eestlaste heaolu, arenguvõimalusi ja turvalisust. Nende probleemide lahendamisel on eestlased ja Eesti mitte-eestlastest püsielanikud esmasteks liitlasteks.

Tuleb kiirendada ja kaasa aidata nende inimeste sügavale integreerumisele Eesti ühiskonda, kes soovivad omandada Eesti kodakondsust või on selle juba omandanud. Tähtsaim tegur selleks on kättesaadav eesti keele õpe, samuti tuleb rohkem rõhku panna Eesti kultuurikeskkonda liitumiseks vajalike teadmiste omandamisele. Mitte-eestlastele eesti keele õpetamise taset tuleb oluliselt tõsta.

Eesti ühiskonna jätkuva demokraatliku arengu eesmärgiks on stabiilse avatud kodanikuühiskonna väljakujunemine. Reformierakond suunab oma rahvusvähemuste poliitika sellele, et kõigil end Eestiga püsivalt siduda otsustanud inimestel oleks tagatud võimalused edukaks toimetulekuks eestikeelses info-, elu- ja töökeskkonnas, tundmaks end täisväärtuslike ühiskonnaliikmetena ning osalemaks aktiivselt Eesti ühiskonna elus.

Reformierakond peab mitte-eestlaste eduka toimetuleku eelduseks kolme põhisammast, mille ehitamisele ja arendamisele Reformierakond oma tegevuses keskendub:

- hea eesti keele oskus;
- eestlastega võrdne juurdepääs kvaliteetsele haridusele ja informatsioonile;
- mitte-eestlaste oma rahvuskultuurilise identiteedi, sh emakeele säilitamine.

Reformierakond kutsub üles Eestis alalist elamisluba omavaid isikuid, kes soovivad siduda oma elu Eesti Vabariigiga, otsustama Eesti kodakondsuse ja sellega kaasnevate õiguste ja kohustuste kasuks.

Reformierakond on veendunud, et järjekindel ja edukas naturalisatsiooniprotsess vastab stabiilse ja integreeritud Eesti ühiskonna huvidele. Peame lubamatuks mistahes bürokraatlikke takistusi Eesti kodakondsuse taotlemisel. Riik peab arendama soodsaid võimalusi, aitamaks kaasa kodakondsuse omandamise eeltingimuste täitmisele, muutmata kehtiva kodakondsuspoliitika põhiprintsiipe.

Seisame avatud demokraatliku ühiskonna eest, kus inimeste õigused ja vabadused on ülimuslikud ning loodud on võrdsed võimalused igäühe arenguks ja healuks.

Noorsoopoliitika

Eesti ühiskonna tulevik sõltub meie panusest noortesse ning sellest, mil määral noored kulutavad aega ja energiat enese arengusse. Reformierakonna eesmärk on, et Eesti noor oleks avatud ja kodumaad väärtustav, õppiv ja tervislike eluviisidega, keskkonnateadlik ja vaimsete huvialadega aktiivne ühiskonna liige. Riik ja omavalitsused peavad looma eeldused noorte arengule täisväärtuslikuks kodanikuks.

Tasakaalustatud kodanikuühiskonna tekkimise tingimus on noorteorganisatsioonide tegevus. Need tuleb kaasata noorte- ja pereprobleemidega seotud otsuste kujundamisse ning vastavate teenuste osutamisse.

Noore inimese kaitsetahte ja kodumaa-armastuse arenemises on lisaks kodule suur roll koolil. Igal õpilasel peab

olema võimalus läbida riigikaitseõpetus. Nii Eesti majanduse kui iga noore enda tulevikuperspektiivide seisukohast on oluline ettevõtjalase koolituse pakkumine koolis.

Suurim risk noorte tuleviku suhtes on tegevusetus. Koolikohustuse täitmise tagamiseks ja tööharjumuste kujundamiseks peavad jõu ühendama omavalitsus, sotsiaabisüsteem, haridusasutused ja noorteorganisatsioonid. Ellu tuleb kutsuda kutsenõustamiskeskused.

Reformierakond leiab, et meelelahutus- ja tarbimiskultuse asemel tuleb suunata noorte tegevust kultuuri-, spordi- ja teiste harivate ürituste abil. Sihikindel töö on vajalik alkoholismi- ja narkoprobleemide ning AIDSi ennetamisel. Kõigis kohalikes omavalitsustes peavad olema kättesaadavad sportimisvõimalused. Võimalusi vaba aja sisukaks veetmiseks peavad looma avatud noortekeskused.

Suurendamaks ühiskonna avatust ja innovaativsust, peame oluliseks noorte teavitamist õppimisvõimalustest välismaal.

Julgeoleku- ja kaitsepoliitika

Eesti on valinud NATO kollektiivse kaitse tee. Eesti kui NATO liikmesriigi kaitseväge struktuur peab võimaldama meil olla ka julgeoleku tootjad, mitte ainult selle tarbijad. Meie relvajõud peavad olema valmis ründe- ja kaitselahinguteks vastavalt Eesti sõjalisele strateegiale ja NATO doktriinile ning osalemiseks rahvusvahelistel operatsioonidel, õppustel ning koolitusel. Selle kõige tagamiseks peab Eesti eraldama vähemalt 2% oma sisemajanduse kogutoodangust NATO definitsioonile vastavateks kaitsekulutusteks.

Peame oluliseks, et Eestis mõistetak, et lisaks traditsioonilistele ohtudele on tänapäeva maailmas levimas ka uued ohud, mis lähtuvad sageli majanduslikest, sotsiaalsetest ja keskkonnaprobleemidest ning võivad kasvada julgeolekuprobleemideks.

Riiki ja rahvast suudavad kaitsta parima võimaliku väljaõppe saanud ja oma elualale pühendunud spetsialistid. Seetõttu peab Reformierakond vajalikuks jätkata liikumist kutselise kaitseväge moodustamise suunas, toetudes inimeste vabatahtlikule kutsevalikule. Ajateenistust mõistame kutseliste kaitsevaelaste baasina ja kaitsetahte toetajana.

Tuleb jätkata ja tugevdada Eesti kaitsekoostööd Läti, Leedu ja teiste Euroopa Liidu ja NATO partnerriikidega nii kahepoolselt kui ka Euroopa Liidu ühtse julgeoleku- ja kaitsepoliitika raames.

Reformierakond peab oluliseks Kaitseliidu arengut väärrika ja töökindla organisatsiooni suunas, mille liikmena on igal Eesti kodanikul võimalus anda oma panus riigi kaitseks. Kaitseliidu rahu- ja sõjaaegsed ülesanded ja struktuur tuleb täpselt piiritleda, seal antav väljaõpe ühtlustada kaitseväge omaga.

Reformierakond peab vajalikuks, et välis- ja kaitsepoliitika põimivate eesmärkide saavutamiseks taotleks Eesti ÜRO Julgeolekunõukogu mitteamalase liikme kohta.

Välispoliitika

Eesti välispoliitika ideoloogilise alusena näeb Reformierakond demokraatlikul liberalismil põhinevat inimõiguste ja isikuvabaduste väärtustamist. Eesti välispoliitika peab toetama demokraatia ja vaba turumajanduse arengut ning inimõiguste austamist kogu maailmas.

Eesti välispoliitika peaesmärk on meie iseseisvuse tagamine ja rahvusliku julgeoleku kindlustamine. Reformierakond peab oluliseks koostööd kõigi Eesti poliitiliste jõududega, et saavutada maksimaalne konsensus ühtse, järjepideva ja jätkusuutliku välispoliitilise kursi elluviimiseks.

Euroopa Liidus peab Eesti olema aktiivne liikmesriik. Meie huvides on tugev, ühise välis- ja julgeolekupoliitikaga Euroopa Liit. Eesti peab levitama oma kogemusi liberaalsel turumajandusel põhineva majandusmudeli rakendamise ja tutvustama selle eeliseid ning seisma konkurentsivõimelise Euroopa eest.

Reformierakond soovib Euroopa Liidu ülereguleerituse kõrvaldamist ja õigusliku keskkonna tunduvalt lihtsustamist. Reformierakond seisab kindlalt turumoonutuste ja ettevõtete subsideerimise ja doteerimise vastu.

Reformierakond peab Euroopa Liidus oluliseks senisest süvendatumat koostööd sise- ja justiitsküsimustes, eriti võitlust rahvusvahelise terrorismi ja kuritegevuse vastu. Euroopa Liidu eesmärk peab olema vaba ja tervikliku Euroopa tekkimine.

Ka NATO liikmesriigina peab Eesti olema tegus ja usaldusväärne. Lisaks osalemisele NATO kaitsekoostöös peab Eesti seisma transatlantiliste suhete hoidmise ja tugevdamise eest.

Eestile on olulised kahepoolsed liitlusuhted Ameerika Ühendriikidega. Näeme neis meile omase väärtusruumi ning Eesti riikliku ja rahvusliku iseseisvuse olulist tagatist.

Eesti peab püüdlema heade suhete saavutamise ja hoidmise suunas kõigi oma naaberriikidega. Peame aktiivselt osalema Euroopa Liidu uute naabrite poliitika kujundamises, jagades demokratiseerumise ja liberaalsele turumajandusele ülemineku protsessi kogemusi riikidele, kes soovivad tihedamat koostööd Euroopa Liiduga või näevad tulevikus ennast selle liikmesriigina. Piiriülene koostöö majandus-, humanitaar- ja keskkonnaküsimustes peab toimuma kõigil tasanditel. Reformierakond näeb Eesti välispoliitikale olulist rolli Läänemere maade koostöös.

Vajalik on Eesti aktiivne osalus selliste rahvusvaheliste organisatsioonide töös nagu ÜRO, Euroopa Nõukogu ja OSCE. Seejuures peab Reformierakond eriti oluliseks ÜRO reformimist maailma turvalisuse tagamisel ja rahvastevahelise koostöö edendamisel tõhusalt toimivaks organisatsiooniks.

Üheks Eesti välispoliitika prioriteediks peab saama aktiivne välismajandus- ja kaubanduspoliitika ning kommertsdiplomaatia, et tagada Eesti majanduse jätkusuutlikkus ja makromajanduslik stabiilsus. Toetame vabaturumajanduse põhimõtete senisest suuremat rakendamist Euroopa Liidu ühises väliskaubanduspoliitikas ning neid põhimõtteid austavate uute riikide liitumist Maailma Kaubandusorganisatsiooniga.

Reformierakond peab tähtsaks Eesti välisesinduste rolli meie kodanike, ettevõtete ja riigi õiguste ja huvide kaitsjana ning meie ajaloo, looduse ja kultuuri tutvustajana välismaal. Selleks tuleb välja arendada optimaalne ja tõhus välisesinduste võrk. Samal ajal peab Eesti aktiivselt osalema Euroopa Liidu ühise välisesteenistuse kontseptsiooni väljatöötamisel ja selle elluviimisel, et tagada Eesti kodanike, ettevõtete ja riigi huvide kaitse ka nendes välisriikides, kus Eestil oma välisesindus puudub.

Riik on kodanike jaoks, mitte kodanikud riigi jaoks. Reformierakond astus Eesti poliitilisele maastikule Kodanike Riigi Manifestiga. Oleme veendunud, et kindla tuleviku tagab ainult tugev majandus, mis annab võimaluse ehitada üles Kodanike Riik, turvaline kodu meile kõigile.

Vastu võetud 15.05.2005 Eesti Reformierakonna Üldkogul